

SFÂNTUL
AMBROZIE DE LA OPTINA**Când ești cu Hristos,
nimeni nu te poate birui***Epistole duhovnicești*

Redactor: Laura Cociș

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

AMBROZIE DE LA OPTINA, sfânt

Când ești cu Hristos, nimeni nu te poate birui: epistole
duhovnicești / Sfântul Ambrozie de la Optina; în românește de Adrian

Tănăsescu-Vlas – București: Editura Sophia, 2023

ISBN 978-973-136-904-4

I. Tănăsescu-Vlas, Adrian (trad.)

2

În românește de Adrian Tănăsescu-Vlas

București

Cuprins

Cuvânt înainte	5
Scrisori către mireni	11
Epistole către cinul monahal	45
În loc de postfață	165
Acatistul preacuviosului Ambrozie al Optinei, starețul și făcătorul de minuni	168

Comenzi:
www.librariasophia.ro

Difuzare:
SUPERGRAPH
Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,
031216, București
Tel.: 021-320.61.19; fax: 021-319.10.84
e-mail: contact@supergraph.ro
www.librariasophia.ro; www.sophia.ro

SCRISORI CĂTRE MIRENI

Unor părinți îndurerați de moartea fiului

Am auzit despre marele dumneavoastră ne-
caz – despre sfârșitul neașteptat al fiului dum-
neavoastră – și vă compătimeșc mult. Este o
povață sfântă: „Mergeți în casa celor ce plâng.”
Dar întrucât sunt neputincios și slab și nu pot
să vă vizitez personal, m-am hotărât, măcar de
la depărtare, să stau de vorbă cu dumneavoa-
stră prin scrisoare, ca să vă mângâi, pe cât es-
te cu putință, marea întristare. Din omeneas-
că neputință, părinții nu au cum să nu sufere,
pierzându-și singurul fiu atât de fără vreme, la
asemenea vârstă înfloritoare; nu se poate, zic,
din toate aceste pricini, să nu sufere, să nu se
tânguiască, să nu se întristeze părinții care și-au
pierdut fără de veste singurul fiu. Vedeți însă,
noi nu suntem păgâni, care nu au nici o nădej-
de pentru viața viitoare, ci suntem creștini, care
avem o mângâiere plină de bucurie ce ajunge și

dincolo de mormânt, legată de primirea fericirii veșnice care va să vină. Cu acest gând îmbucurător trebuie să vă potoliți suferința, să vă alinați marea întristare pentru faptul că v-ați pierdut, pentru o vreme, fiul; însă veți putea, în viața viitoare, să-l vedeți iarăși, să fiți împreună cu el în așa chip că nu vă veți mai despărți niciodată. Trebuie doar să luați măsurile potrivite pentru aceasta: întâi, să pomeniți sufletul lui M. la Jertfa cea fără de sânge, la citirea *Psaltirii* și în rugăciunile dumneavoastră de acasă; al doilea, să faceți milostenie după putință pentru sufletul lui. Toate acestea vor folosi nu numai celui adormit, ci și dumneavoastră înșivă. Deși moartea lui v-a adus multă suferință și amărăciune, această suferință poate să vă întărească și mai mult într-o viață creștinească, în binefacerile creștinești, într-o dispoziție creștinească a sufletului.

Într-adevăr, dorim cu toții să primim mântuirea și să moștenim Împărăția cerurilor, însă uităm adesea că „prin multe suferințe trebuie să intrăm în Împărăția lui Dumnezeu” (*Fapte* 14, 22) și, de aceea, căutăm adesea fericirea pământească și bucuria vremelnică în griji lumești și în alipirea de lucrurile lumii. De aceea și dezleagă Preabunul Dumnezeu legătura aceasta, prin atotînțeleapta Sa Pronie, aducând pagube și suferințe neașteptate, ca să luăm seama și să ne întoarcem ochiul duhului către dobândirea bunătăților nu vremelnice, ci veșnice, care

sunt statornice și totdeauna neschimbate. Și face Domnul cu noi aceasta din nemăsurata Sa iubire de oameni, precum spune apostolul: „Căci pe cine îl iubește Domnul îl ceartă, și biciuiește pe tot fiul pe care îl primește. (...) Iar dacă sunteți fără de certare, de care toți au parte, atunci sunteți fii nelegitimi, și nu fii adevărați” (*Evrei* 12, 6-8).

Mare suferință v-a fost trimisă, însă mângâiați-vă cu faptul că prin această suferință sunteți cuprinși în numărul fiilor lui Dumnezeu, prin nemăsurata iubire a lui Dumnezeu către dumneavoastră. De aceea, păstrați această mare avuție creștinească, supunându-vă voii lui Dumnezeu nu doar fără cârtire, ci chiar cu recunoștință. Ați vrut să vă mângâiați cu fiul dumneavoastră doar pentru o vreme, în această lume; Domnul însă va rămândi așa ca să vă mângâiați cu el veșnic, în viața viitoare, în vecii nesfârșiți. În fine, puteți încerca un simțământ de bucurie și pentru faptul că de la răposatul dumneavoastră M. au rămas copii, pe care puteți să-i educați și cu care puteți să vă mângâiați ca și cum ar fi ai dumneavoastră. Ei vă vor fi, totodată, și nepoți, și fii apropiați. Prin toate mijloacele convenite, străduiți-vă să vă alinați durerea, încât să nu întreacă hotarele creștinești; și Preabunul Dumnezeu să vă arate mila Sa și să vă trimită mângâiere duhovnicească. Cine știe cum ar fi devenit M. al dumneavoastră dacă viața lui s-ar fi prelungit?! Acum însă, puteți fi pe deplin încredințați că el va rămâne bun de-a pururi.

Chemând asupra voastră pacea și binecuvântarea lui Dumnezeu, rămân al dumneavoastră sincer,

Ieromonahul Ambrozie, 21 martie, anul 1867

Despre boală, deznădejde, rugăciune

Urmând sfatul lui N., v-ați adresat în scris nimicniciei mele, explicând situația dumneavoastră, însă nu îndeajuns de lămurit. Fără a cunoaște bine circumstanțele și starea sufletească în care vă aflați, am să vă răspund pe măsura a ceea ce am putut pricepe din scrisoarea dumneavoastră.

Scriveți așa: „Sufăr greu de slăbiciune trupească și sufletească, ce mă îndepărtează de toate bucuriile și legăturile lumești, chiar și de lucrurile care fac parte din datoria mea. Nu am nici o nădejde în viitor. Numai ruga stăruitoare către Dumnezeu mă mai susține, cu împreună-lucrarea rugăciunilor fericitului stareț Serafim de Sarov, de care sunt foarte legat sufletește. Uneori însă, pătimirile mele ajung la un asemenea grad, că deznădăjduiesc cu desăvârșire. Vă descopăr puținătatea mea de suflet: nu am putere să mai îndur.”

Cuprinsul scrisorii dumneavoastră arată că aveți o stare sufletească, se poate spune, contradictorie. Când spuneți că numai ruga stăruitoare către Dumnezeu vă mai susține, aceasta nu se

potrivește cu afirmația că neputința sufletească și trupească vă îndepărtează de toate bucuriile și legăturile lumești, care trădează alipirea dumneavoastră de lume. Însă sunteți dator să știți din învățătura evanghelică faptul că „nimeni nu poate să slujească la doi domni, căci sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va lipi și pe celălalt îl va disprețui; nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui mamona” (Matei 6, 24). Așadar, trebuie să alegeți: ori căutați mulțumirile lumești și bucuriile pământești, ori căutați doar mângâierea și bucuria care vin de la Domnul la vremea potrivită, îngrijindu-vă până la acea vreme a duce o viață creștinească și a trăi potrivit cu sfintele și de viață făcătoarele Sale porunci. Pentru lume însă sunt de trebuință oamenii sănătoși, iar dumneavoastră ați arătat că sunteți neputincios trupește. Totodată, bucuriile pământești sunt degrabă trecătoare, iar mângâierile lumești nu sunt totdeauna de nădejde și de încredere, ci, în cea mai mare parte, înșelătoare. Sfântul Dimitrie de Rostov spune: „Lumea mincinoasă făgăduiește mângâieri, și ne dă necazuri, și suferințe, și nefericiri; făgăduiește aur, și dă noroi” și așa mai departe. De aceea, lucru mai cu temei și mai de nădejde este a căuta mângâiere și bucurie numai la Domnul, mai cu seamă pentru cei care nu se bucură de sănătate trupească și de bărbăție sufletească. Domnul spune în Evanghelie: „Învățați-vă de la Mine, că sunt blând și sme-

rit cu inima, și veți afla odihnă sufletelor voastre” (Matei 11, 29). Și dacă vă veți hotărî să urmați într-acest chip Domnului, silindu-vă a părăsi orice pretenții izvorâte din iubirea de sine, după obiceiurile și gusturile lumii, atunci veți putea, fără îndoială, să pășiți pe acea cărare creștinească ce duce la o stare sufletească plină de liniște și pace. Dacă vă veți sili, potrivit învățaturii evanghelice, să vă smeriți, atunci vă vor părăsi încetul cu încetul, cu ajutorul lui Dumnezeu, nerăbdarea și puținătatea de suflet. De vreme ce aveți mare credință în fericitul stareț Serafim, alergați la Domnul, ca pentru rugăciunile starețului să vă arate mila Sa. De asemenea, alergați și la Acope-ritoarea noastră, a tuturor, la Preasfânta Fecioară de Dumnezeu Născătoare, rugându-vă ei cu rugăciunea pe care o înalță pururea Biserica: „Se bolnăvește trupul și slăbește sufletul meu: la tine alerg, ceea ce ești plină de har, tu îmi ajută.” Dacă aveți timp, v-aș sfătui să citiți în întregime canonul Maicii Domnului care începe astfel: „Bucuria tuturor scârbiților...”, cântat de credincioși la vremea oricărui necez sufletesc. Cred însă că lucrul de căpetenie în situația dumneavoastră, atât cea din afară, cât și cea lăuntrică, este a vă cerceta cu luare-aminte și în amănunțime viața, începând cu acei ani în care ați început să aveți conștiință de sine; iar pentru a face acest lucru cât mai exact și fără greșală, vă sfătuiesc să citiți cu luare-aminte *Mărturisirea Ortodoxă* a lui Petru

Movilă², precum și cartea Avvei Dorotei³, care pe bună dreptate este numită oglinda sufletului. Atunci când vă veți fi cercetat temeinic viața, va trebui să căutați un duhovnic cât mai încercat, căruia să-i puteți mărturisi cu credință toate câte trebuiesc mărturisite și care să fie bucuros să vă dea doctoria duhovnicească potrivită.

Iată, ceea ce am fost în stare să vă spun în puținătatea minții mele v-am și așternut în scris, după înțelegerea și priceperea mea. Preabunul Dumnezeu, Care vrea ca toți să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină, să vă înțelepțească precum știe și să vă lumineze inima la tot lucrul de suflet folositor și mântuitor, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, nădejdea noastră cea nerușinată, și pentru rugăciunile fericitului stareț Serafim, a cărui pomenire o cinstiți atât de mult.

Era să uit a vă spune despre deznădejde, pe care Sfântul Ioan Scărarul o socotește mai rea decât orice alt păcat. Pentru orice păcat, omul se poate pocăi, având hotărâre neștrămutată a nu se întoarce la cele de mai înainte, și într-acest

² Apărută în limba română cu titlul: Sfântul Ierarh Petru Movilă, Mitropolitul Kievului, *Mărturisirea ortodoxă a credinței universale și apostolice a Bisericii Răsăritene*, Editura Doxologia, Iași, 2019. (n. red.)

³ Este vorba despre Avva Dorotei, *Felurite învățături de suflet folositoare, în Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, vol. 9, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2013. (n. red.)

chip poate primi iertare și milă de la Domnul. Iar cel ce deznădăjduiește ce poate să facă și ce poate primi? Cu adevărat, deznădejdea este mai rea decât toate relele. Să presupunem că omul suferă, uneori, din cale-afară: puțini sunt însă acei oameni care suferă după pilda dreptului Iov. Cei mai mulți dintre cei care pătimesc sunt atinși de suferințe ca urmare fie a gândurilor și a părerilor nepotrivite, fie a faptelor greșite.

Însă pentru aceștia este și cuvântul de mângâiere al apostolului: „Căci pe cine îl iubește Domnul îl ceartă, și biciuiește pe tot fiul pe care îl primește” (Evrei 12, 6).

Încă mai spuneți: „Nu am nădejde în viitor.” Nu știu la ce vă referiți. Dacă vă referiți la viața pământească, să știți că nu numai pentru dumneavoastră, ci pentru nimeni viitorul nu e sigur. Cuvântul „viitor”, în sensul său propriu, se referă la viața viitoare, veșnică, nesfârșită. Pentru cel ce se îngrijește de acest viitor, el va fi statornic și niciodată schimbător. Acolo este, pentru dumneavoastră și pentru ceilalți creștini, întregul Rai cu toate desfătările curate și multe alte locașuri fericite care sunt la Tatăl Cel Ceresc. Cel care vrea să-și asigure un viitor pământesc are nevoie de putere trupească și de multe alte capacități potrivite pentru treburile lumești. Pentru viitorul cel veșnic însă, pe care l-a gătit și îl gătește Preabunul Dumnezeu robilor Săi, nu e nevoie de așa ceva. Apostolul spune: „Dum-

nezeu Și-a ales pe cele de neam de jos ale lumii, pe cele nebăgate în seamă, pe cele ce nu sunt, ca să nimicească pe cele ce sunt” (I Corinteni 1, 28). Adică Dumnezeu Și-a ales pentru Sine pe cele ce pentru lume nu sunt bune și nu cere vreo mare capacitate, ci le grăiește „neputincioșilor” Săi: „Trebuie să răbdați doar neputința voastră și să nu vă descurajați, nădăjduind la mila și bună-tatea lui Dumnezeu.” „Întru răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre” (Luca 21, 19), zice El în Sfânta Evanghelie; și a arătat un șir întreg de locașuri fericite, gătite celor care pentru lume sunt „neputincioși”.

Primul locaș este al celor săraci cu duhul, adică al celor ce se smeresc înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor pentru „neputința” lor. Cel de-al doilea între locașurile fericite este al celor ce plâng pentru păcatele lor. Cel de-al treilea locaș este al celor blânzi, care înăbușă în ei pretențiile egoiste și se înfrânează de la mânia asupra altora, lăsând la o parte orice pretexte și motive. După aceea, urmează și alte locașuri fericite, care nu vă sunt, cred, necunoscute. Alegeți-vă pe oricare dintre ele și pregătiți-vă pentru el după cuviință. Pe pământ, în lume, unul vrea să slujească în armată, altul în gardă, iar altul în administrația civilă: și fiecare se pregătește potrivit cu alegerea sa. Exemplele pământești slujesc, uneori, ca pildă pentru lucrurile cerești. Preabunul Dumnezeu să ne înțeleptească la tot lucrul folositor!